

FESSLER behandelt eerst de acute gasvergiftigingen: de indeeling brengt mee, dat men aanvankelijk den indruk krijgt, dat het hoofddoel is de behandeling van vredesongevallen, doch bij verdere lezing blijkt dit geenszins het geval. Bij sommige gassen wordt geleidelijk het oorlogsgebruik er in betrokken (ik miste dit o.a. ten aanzien van HCN, dat wèl gebruikt is als vincennite; wellicht omdat dit een échec bleek), en ten slotte komt men geheel in het gebied van Grün-, Gelb- en Blaukreuz. Als kunstmatige ademhaling wordt nog steeds de methode van SYLVESTER (binnen enkele jaren een eeuw oud) aanbevolen, o. a. met de machinale uitvoering naar FRIES (Inhabadtoestel); bij mogelijk longoedeem wordt wèl er op gewezen, dat men met kunstmatige ademhaling zeer voorzichtig moet zijn, doch dit is m.i. niet voldoende: aan den leek behoort dit te worden verboden. Ook de nieuwere Amerikaansche strijdgassen (lewisite — „dauw des doods” — en adamsite) en behandelingswijzen (injecties met soortvreemd eiwit) zijn niet vergeten. Ten aanzien van het wondbeloop na ontleding van yperietblaren is schrijver te optimistisch. Met genoegen zag ik echter bij het mosterdgas de behandeling met petroleumpraeparaten (kerosine) vermeld, die in de meeste handboeken ontbreekt.

Daarentegen heeft het geheel mijn instemming, dat hij een poging doet tot geruststelling, door op te merken, dat de mogelijkheden tot synthese van nieuwe strijdgassen uitgeput schijnen en door de voorstellingen van het uitmoorden van geheele steden door gasluchtaanvallen naar het rijk der phantasie te verwijzen. Ook ten onzent is — niet geheel los van politieke beweegredenen — in dit opzicht een campagne gevoerd, die niet scherp genoeg kan worden veroordeeld. Zij baseert zich op het *volkomen onjuiste* beginsel, dat de strijdgassen wreeder in werking en nawerking zouden zijn dan andere strijdmiddelen en op het in uitzicht stellen van angstaanjagende doch technisch, voor het tegenwoordige althans, onuitvoerbare toepassingen.

J. C. DIEHL.

R. GRASHEY. *Atlas chirurgisch-pathologischer Röntgenbilder*. LEHMANN'S medizinische Atlanten Bd. 6, Uitg. J. F. LEHMANN, München, 1931. 3e druk, 635 Abbildungen, 184 Skizzen, 243 Seiten erläuternder Text. Prijs geb. Mk. 30.

De tweede druk, die in 1924 verscheen, is reeds lang uitverkocht. Degenen, die op den nieuwen druk hebben gewacht, worden thans beloond door de uitbreiding met 168 platen en 34 schetsen, die aan den vorigen druk zijn toegevoegd, waardoor deze kostelijke atlas nog in waarde is toegenomen.

Goede wijn behoeft geen krans. De reproducties zijn voortreffelijk en de in korte bewoordingen weergegeven beschrijvingen laten aan duidelijkheid niets te wenschen over. Het werk geeft veel en velerlei. Volledig kan een dergelijke atlas niet zijn, daarvoor is de verscheidenheid van de pathologisch anatomische afwijkingen te groot. Maar ook zóó voorziet het werk in een behoefte en zonder twijfel zal het wederom een gunstig onthaal vinden.

J. G. REMIJNSE.